خبرنامه

پنجمین همایش

اردیبهشت ۱۳۹۸

راه کارهای افزایش سهم بخش خصوصی در بازارهای بین المللی انرژی

همراه با تقدیر از فعالان پیشرو بخش خصوصی در صنعت نفت کشور

و رونمایی از مگاژورنال حوزه انرژی

محورها

شناسایی و بررسی شاخص های جدید بازارهای بین المللی

معرفی فرصت های بالقوه و بازارهای نوظهور با نگاه سیاست گذاری های کلان

تبیین فرصت های توسعه تولید و سرمایه گذاری

ارائه راه کارهای گذار از موانع موجود در بخش های تولید و صادرات

مخاطبین

مدیران ارشد بخش خصوصی ، سفرای کشورهای هدف ، مدیران ارشد دولتی،

نمایندگان محترم مجلس و جمعی از اساتید و دانشجویان دانشگاه های کشور

سخنرانان

مدیران عالی وزارت نفت

مدیران عالی وزارت صنعت،معدن و تجارت

مسئولین ارشد کمیسیون های تخصصی مجلس

مسئولین ارشد اتاق بازرگانی ، صنایع ، معادن و کشاورزی

مسئولین ارشد اتحادیه ها و انجمن های بخش خصوصی

سالن همایش های شماره یک نمایشگاه بین المللی تهران

دوازدهم اردیبهشت ماه ۱۳۹۸

توانمندی های بخش خصوصی ایران، در گفتاری از دکتر رضا پدیدار؛

ظرفیت های نهفته

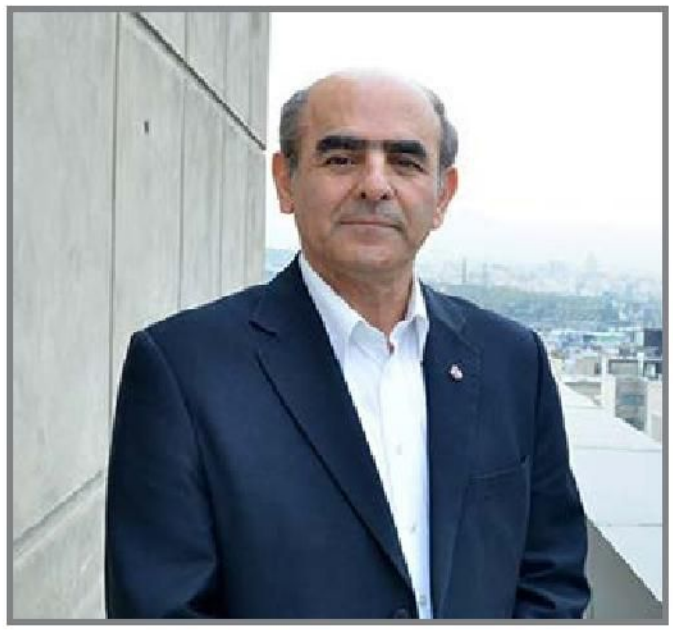

درحال حاضر در داخل کشور و در حوزه صنعت نفت ظرفیتی نهفته در بخش خصوصی وجود دارد که از آن استفاده نمی‌شود. به‌عنوان نمونه در بخش سازندگان، پیمانکاران و مشاوران مهندسی ساخت و نیرو ازبیش از ۳۳۰۰ شرکت فعال، به علت شرایط تحریم حدود ۷۰ درصد آنها فعالیت ندارند و تنها ۳۰ درصد آنها پروژه دارند و فعالیت می کنند. از این‌رو تلاش شد تا در پنجمین همایش راهکارهای افزایش سهم بخش خصوصی در بازارهای بین‌المللی انرژی، این ظرفیت‌های پنهان، توسط روسای انجمن‌های تخصصی شرکت کننده معرفی شود.

یکی از اتفاق‌های خوب این رویداد، پیوستن اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت ، گاز و پتروشیمی ایران به جمع ماست که در شرایط تحریم می‌توان از ظرفیت‌های آن استفاده کرد. زیرا در حال حاضر علاوه بر تجهیزات، به وسیله خدمات فنی و مهندسی، می توانیم، بخشی از مازاد فرآورده‌های هیدروکربنی را به کشورهای همسایه صادر کنیم که در این زمینه نیز گفتگوهای تخصصی خوبی انجام شد. اعتقاد دارم باید با شناخت درست و واقع بینانه از تمام ظرفیتها برنامه ریزی کنیم. براین اساس، اتاق بازرگانی ایران به‌عنوان پارلمان بخش خصوصی، مسئولیت معرفی این موضوع را در میان کشورهای همسایه که متقاضی خرید محصولات هیدروکربنی هستند، برعهده گیرد درحال حاضر تولید بنزین کشور روزانه حدود ۱۰۵ میلیون لیتر است و مصرف داخلی نیز به محدوده ۹۰ میلیون لیتر در روز رسیده است؛ از این رو مازاد این بنزین را می توان به سایر کشورها صادر کرد.همچنین توان صادرات سایر مشتقات گازونیلی که در فصول غیر کشاورزی، مازاد قابل توجهی می باشد و همچنین موارد دیگری مانند نفت سفید، نفت کوره، بنزین هواپیما، مشتقات قیر و موارد دیگر نیز وجود دارد درکنار آن، از نظر خدمات فنی و مهندسی، طبق گزارش انجمن شرکت های مهندسی و پیمانکاری نفت ، گاز و پتروشیمی(اپک) و انجمن مهندسی و ساخت که در این همایش ارائه شد، در مجموع شرکت‌های فعال در خدمات فنی مهندسی، پیمانکاری و EPC (خدمات پیمانکاری) ظرفیت بسیار بالایی وجود دارد. طبق گزارش ارائه شده در این بخش، در هر سال تولیدی اجرای ۱۰۰ میلیارد دلار پروژه وجود دارد. همچنین توان ساخت ۴ تا ۵ میلیارد دلار تجهیزات نفت، توسط سازندگان داخلی نیز در این بخش نهادینه شده است.در نهایت به این جمع بندی رسیدیم که ظرفیت‌های موجود به شکل مستمر باید به مقامات مسئول اعلام شود تا معافیت‌ها و تسهیلات لازم در اختیار شرکت‌های خدمات فنی و مهندسی قرار گیرد. همچنین قرار بر ایجاد دبیرخانه دائمی برای تداوم بررسی توانمندی‌های داخلی و پیدا کردن بازارهای جهانی شد تا از این طریق توانمندی‌های داخلی خود را تداوم بخشیم. از دیگر اقدامات خوب این همایش، تقدیر از ۲۱ شرکت فعال در حوزه نفت و گاز، انرژی و پتروشیمی بود که خوشبختانه بازتاب خوبی داشت.

در شرایط تحریمی فعلی، بخش خصوصی تحریم نیست و می‌تواند به شرط رعایت مولفه‌های بازارهای بین‌المللی با بخش‌های خصوصی سایر کشورها مبادلات اقتصادی خود را ادامه دهد.

شفافیت عامل زدودن فضاهای مستعد فساد در اقتصاد کشور است؛

پیامدهای نامبارک در عدم استفاده از توانمندی بخش خصوصی و تصدی گری دولت

رئیس کمیسیون پتروشیمی اتحادیه صادرکنندگان فرآورده های نفت، گاز و پتروشیمی ایران و مدیرعامل شرکت بازرگانی پتروشیمی معتقد است: کاهش مقررات زائد و بوروکراسی بازدارنده به همراه تقویت بخش خصوصی در اقتصاد و به تبع آن آزادسازی اقتصاد، مؤثرترین راهکار برای ایجاد شفافیت در فضای کسب و کار و مبارزه با فساد است.دکتر مهدی شریفی نیک نفس، در عین حال تاکید می کند: شرط اصلی این امر توجه به استانداردهای جهانی در امر شفاف سازی فضای کسب و کار و پرداختن به مسائل فرهنگ سازی است. ایجاد زمینه‌های لازم برای حضور شفاف بخش خصوصی در فضای کسب و کار کشور، منجر به افزایش رقابت سالم به عنوان مهمترین امتیاز و شاخص برتر که مایه ایجاد نظام واقعی بازار، شفافیت و در نهایت زدودن فضاهای مستعد فساد در اقتصاد کشور است، خواهد شد.

گزارش

شریفی نیک نفس، اضافه کرد: اعمال تحریم‌ها موجب بروز مشکلات و چالش‌هایی در حوزه صادرات نفت و مبادلات بانکی کشور شده است. ازاین‌رو در شرایط حاضر عدم حضور و مشارکت بخش خصوصی توانمند که بتواند دولت را برای برون رفت از مشکلات یاری دهد به شدت احساس می‌شود و مورد نیاز است. دولت تاجایی که می‌تواند باید به بخش خصوصی اعتماد کند؛ و موانع و مشکلات پیش روی این بخش را برطرف سازد.

وی، با اشاره به دستورالعمل های سردرگم کننده دولتی و تغییرات مداوم در روش های تسعیر نرخ ارز که عرصه را بر بخش خصوصی تنگ کرده است ادامه داد: یکی از مسائلی که در بحث چالشهای کلان می‌توان به آن اشاره کرد وجود دستورالعملها و ابلاغیه های گوناگونی و بعضاً متناقضی است که گاهی موجب می‌شود سرمایه‌گذاران و فعالین اقتصادی دچار سردرگمی شوند. این موضوع به خصوص در بخش صادرات کاملا مشهود است. همچنین عدم یکپارچگی در بازارهای صادراتی که موجب برهم خوردن توازن صادراتی ما در کشورهای دیگر بویژه کشورهای همسایه و بعضاً اعمال تعرفه های آنتی دامپینگ شده است یکی دیگر از موانع و مشکلات بر سر راه بخش خصوصی در مسیر صادرات است.

عدم‌شفافیت

مدیرعامل شرکت بازرگانی پتروشیمی ایران در ادامه تصریح کرد: بی اعتمادی بخش دولتی به تولیدی‌های بخش خصوصی، بویژه در زمینه صادرات کالا و عدم شفافیت در انتخاب شرکای صادراتی ایجاد رانت کرده و موجب کاهش توان رقابتی در بین فعالین اقتصادی شده است. وی تاکید کرد: هدف اصلی سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی که همواره مورد تأکید مسئولان عالی کشور بوده حمایت ، هدایت و توانمندسازی صحیح بخش خصوصی برای رسیدن به فضای آزاد کسب و کار اقتصادی مبتنی بر معادله عرضه و تقاضا است.

وی گفت: هنوز در کشور ما عمده طرح‌ها از طرف نهادهای دولتی پیشنهاد و برنامه ریزی می‌شود و به سمت اجرا می‌رود و بدلیل عدم وجود سیاستهای مدون با انتخاب دولت جدید با تفکر متفاوت همه چیز تحت الشعاع سلایق جدید قرار می گیرد. ضمن اینکه تصدی گری دولت در امور اقتصادی همواره پیامدهای نامبارکی برای کشور داشته و منجر به تضییع منابع بسیاری در کشور شده است.

شریفی نیک نفس با اشاره به اینکه حضور دولت در عرصه بازیگری به جای سیاستگذاری و نظارت باعث از بین رفتن شرایط رقابت آزاد، ایجاد فضاهایی گسترده برای رانت و فساد در اقتصاد شده است، اضافه کرد: در حال حاضر ایجاد اختلال در امر قیمت گذاری کالاها، توزیع نامتعادل یارانه ها و تخصیص نامطلوب منابع، از نمونه‌های مهم دخالت دولت در امر اقتصاد و نبود رقابت آزاد است. وی اضافه کرد: همچنین کمبود اطلاعات بانکی، تخصیص تبعیض آمیز تسهیلات میان بنگاه‌های دولتی و بخش خصوصی و عدم پرداخت تسهیلاتی که موجب تولمندی بخش خصوصی درحوزه صادرات می‌شود سرمایه‌گذاری و میزان ریسک‌پذیری را در این حوزه به چالش کشیده است. ازسوی دیگر فروش سهام شرکت‌های دولتی در مسیر خصوصی سازی به نهادهای شبه دولتی و عمومی نیز چالش‌های دیگری را در رابطه با نادیده گرفتن بخش خصوصی واقعی بوجود آورده است.

عدم‌برنامه ریزی منسجم

شریفی نیک نفس، در ادامه گفت: عدم وجود برنامه‌ریزی و هماهنگی لازم میان ارکان صادراتی نیز یکی دیگر از مواردی است که صادرات ما را به‌خصوص در شرایط تحریم به چالش کشیده است. متاسفانه ما یک برنامه‌ریزی منسجم در شرایط بحران نداریم. همچنین تناقض در ارزش گذاری کالاهای صادراتی میان بانک مرکزی و گمرک چالش دیگری است که موجب بروز برخی از مشکلات شده است.

عضو هیئت نمایندگان اتاق تهران فزود: لازمه اصلی بهبود شرایط اقتصادی کشور، تقویت جایگاه بخش خصوصی در اقتصاد، کاهش تصدی گری دولت و ایجاد فضا برای حضور پر رنگ و فعال تشکل‌های اقتصادی بخش خصوصی است. وی تصریح کرد: متاسفانه ما تعریف درستی از بخش خصوصی نداریم. به همین دلیل در شرایط تحریم که دولت نمی تواند مسائل را به خوبی اداره کند. دچار مشکل می شویم. وی به مشکلات پتروشیمی ها در شرایط فعلی کشور اشاره کرد و گفت: اکنون پتروشیمی‌هایی که توسط بخش خصوصی اداره می‌شوند بالای ۱۰۰ الی ۱۱۰ درصد سودهی دارند؛ در حالی که پتروشیمی‌های بخش دولتی در شرایط موجود تنها ۳۰ الی ۴۰ درصد بازدهی دارند. از این‌رو دولت باید با بخش خصوصی وارد تعامل جهت حضور گسترده این بخش در اقتصاد گردد.

وی افزود: انسجام، هماهنگی و مدیریت صحیح میان پتروشیمی‌ها از جمله مواردی است که باید حل شود. به‌عنوان مثال ما دو پتروشیمی از دو هلدینگ الف و ب داریم. پتروشیمی متعلق به هلدینگ الف محصولات خود را به هند صادر می کند؛ و پتروشیمی متعلق هلدینگ ب محصولات مورد نظر خود را که تولید شده پتروشیمی الف است از هندی‌ها می‌خرد و آن محصولات مجدداً وارد کشور می‌کند.

این امر نشان از عدم انسجام و هماهنگی میان ارکان مختلف این صنعت است و لزوم نگاه یکپارچه و سیاستگذاری متوازن را مورد تاکید قرارمی دهد .

وی به بحث حمل و نقل و لجستیک محصولات صادراتی نیز اشاره کرد و گفت: بحث حمل و نقل از جمله موارد مهم دیگری در توسعه صادرات محصولات ما به سایر کشورهای جهان و بنوعی پیش‌نیاز این مسئله است. با توجه به‌اینکه بندرهای مهمی در دنیا توسط بخش خصوصی اداره می‌شوند بخش خصوصی ما در شرایط تحریم فعلی، می‌تواند محصولات خود را به راحتی و بدون هیچگونه دغدغه و مشکلی به این بنادر صادر کند.

وی اضافه کرد: همچنین توسعه صنایع پایین دستی از جمله موارد مهمی است که می‌توانیم با توسل به این موضوع، خوراک خام را صادر نکنیم. همانطور که می‌دانید در صنایع پتروشیمی اشتغالزایی در صنایع پایین دستی است که با سرمایه‌کمتری نسبت به صنایع بالادستی رخ می‌دهد و لذا ضرورت تعریف و تبیین طرح جامع صنایع پایین دستی با مشارکت هلدینگ صاحب سهم در پتروشیمی های کشور می تواند گام مهمی در جلوگیری از صادرات محصولات واسطه ای و خام و توسعه صنایع تکمیلی در جهت ایجاد ارزش افزوده و اشتغالزایی نیروی انسانی کشور داشته باشد .

نگاهی به راه‌کارهای افزایش تعامل بین دولت و بخش خصوصی؛

قواعد بازی

بخش خصوصی در حوزه انرژی به سمت تشکیل کنسرسیوم‌های نفتی حرکت کند

محسن قمصری/ معاون سابق وزیر نفت در امور بین الملل و بازرگانی

با توجه به‌اینکه بیشترین تمرکز بخش خصوصی ما روی خرید و تجارت فرآورده‌های نفتی و خام است از این رو به‌نظر می‌آید شرکت‌های فعال در بخش خصوصی حوزه نفت و گاز و انرژی باید به یک هم افزایی مشترک دست یابند تا هم به منافع خودشان برسند و هم بتوانند منافع ملی را تامین کنند.

متاسفانه درحال حاضر هم‌افزایی چندان در میان شرکت‌های بخش خصوصی فعال در حوزه نفت و گاز و انرژی دیده نمی‌شود. در بسیاری از مواقع نیز با یکدیگر رقابت دارند و موازی کاری زیادی در بین آنها دیده می‌شود. باید تاکید کرد، این رقابت‌ها در مجموع برای منافع ملی و منافع این بخش مناسب نیست. ضمن اینکه با توجه به اینکه بخش خصوصی ما از توان مالی بالایی نیز برخوردار نیست، اگر هم‌افزایی وجود داشته باشد می‌توانند توان تولید و رقابت‌پذیری را در میان سایر کشورها و همچنین شرکت‌های بزرگ نفتی و گازی دنیا بالا ببرند که متاسفانه درحال حاضر این امکان وجود ندارد.

در توضیح بیشتر این مسئله باید گفت، بخش خصوصی فعال در حوزه نفت و گاز به برای تامین محصولات مورد نیاز خود، به شرکت ملی نفت وابسته هستند به این معنا که اگر شرکت ملی نفت و گاز ایران اراده کند، به بخش خصوصی محصول بدهد این بخش مشکلی در تامین محصول خود ندارد؛ اما اگر به هر دلیلی از ارائه محصول به بخش خصوصی امتناع ورزد، این بخش بدون شک به چالش خواهد افتاد.

بنابراین تا زمانیکه نتوانند تصمیماتی جدای از تصمیمات دولت بگیرند، چندان برای شرکت نفت امیدبخش نخواهند بود.

از این رو اگر به‌جای رقابت به خصوص در قیمت تمام شده ای که به بازار عرضه می‌کنند بتوانند یک کنسرسیوم تشکیل دهند، طبیعی است که شرکت نفت هم بیشتر از این بخش استقبال و استفاده بیشتری خواهد کرد و به‌نوعی این بار بخش دولتی به بخش خصوصی وابسته می‌شود. از سوی دیگر، کنترل محصولات بیشتری را نیز در دست خواهند داشت که این موضوع می‌تواند توان رقابت آنها را با شرکت‌های بزرگ بین‌المللی بالا ببرد.

اما در حال حاضر قواعد بازی به گونه‌ای است که اگر شرکت نفت نخواهد مواد اولیه این بخش را تامین کند و ازآنجایی که توان عملیاتی در بازارهای بین‌المللی را هم ندارد بدون شک این بخش با چالش جدی روبرو خواهد شد.

البته جدای از بخش صادرات فرآورده‌های نفتی، بخش صدور خدمات فنی و مهندسی به خارج کشور نیز وجود دارد که دست بخش خصوصی در آن قسمت بازتر است و استقلال بیشتری می‌تواند از خود نشان دهد. همچنین در این قسمت بخش خصوصی ما از توانمندی بالایی نیز برخوردار است و تامین سرمایه نیز در این حوزه برای بخش خصوصی راحت‌تر خواهد بود.

ازسوی دیگر با توجه به اینکه درحال حاضر کشور در شرایط تحریم قرار دارد بخش خصوصی قدرتمند می‌تواند هم در زمینه صادرات و هم در زمینه ارزآوری دولت را یاری دهد.

نکته دیگر بحث تامین مالی هزینه‌های بخش خصوصی و بازار بورس است که باید مورد توجه قرار گیرد. به اعتقاد من بازار بورسی که اکنون در کشور فعال است با تعریف درست آن تفاوت دارد؛ درواقع بازار بورس در کشور ما به نوعی بازار حراج است. حتی از آنجایی که مسئولین دولتی حاکم بر بورس، علاقه دارند حجم عملیاتی این بازار را بالا ببرند، فشار را روی عرضه کننده می‌آورند تا قیمت را کاهش دهند. به‌طور معمول در بازارهای حراج دنیا، برای کالاها قیمت پایه‌ای اعلام می شود و قیمت نهایی بالاتر از آن قیمت پایه است.

حال آنکه در بورس ما اصرار بر این است تا عرضه کننده قیمت نهایی را حتی از قیمت پایه نیز پایین‌تر آورد. این به‌این معنا نیست که ما بگوییم بورس ما شفاف نیست؛ اتفاقا شفاف هم هست. اما کارکرد ان بیشتر شبیه بازار حراج است و حتی این حراج هم به خوبی انجام نمی‌گیرد .

تا زمانی که بورس دولتی باشد بدون شک به نتایج خوبی نخواهیم رسید. زیرا بورس ما توسط دولت و وزارت اقتصاد اداره می‌شود و بورسی نیست که مانند باقی کشورهای دنیا، توسط دستگاه‌های مالی اداره شود.

انعکاس رسانه ای

در پنل تخصصی همایش راه‌کارهای افزایش سهم بخش خصوصی در بازارهای بین المللی انرژی مطرح شد؛

هزار توی حمایت از بخش خصوصی

بدون تردید یکی از چالش‌های کشور ما عدم اجرای قوانین موجود است

پنجمین همایش راهکارهای افزایش سهم بخش خصوصی در بازارهای بین‌المللی عصر روز پنجشنبه،۱۲ اردیبهشت‌ماه و در حاشیه بیست‌وچهارمین نمایشگاه بین‌المللی نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی برگزار شد. این رویداد با هدف تبیین نقش بخش خصوصی در توسعه اقتصادی کشور و جایگاه این بخش در دستیابی به سهم بیشتر در بازارهای بین المللی انرژی برگزار شد. اکبر افشار، دبیرکل انجمن صنفی شرکت های مهندسی و ساخت صنایع نفت و انرژی، مهندس عبدالعزیز هدایت، رییس انجمن سازندگان تجهیزات صنعتی ایران، سیروس تالاری، رییس انجمن سازندگان تجهیزات صنعت نفت ایران، مهندس سپهر برزی مهر، نایب رئیس هیات مدیره و رئیس کمیته توسعه صادرات سندیکای صنعت برق ایران و دکتر مجید کرباسچی‌دبیرکل مرکز تجارت بین الملل سازمان همکاری های اسلامی در غرب آسیا افراد شرکت کننده در پنل تخصصی این همایش بودند؛

صادرات خدمات فنی و مهندسی مقدمه ای بر توسعه اقتصادی

دکتر مجید کرباسچی
دبیرکل مرکز تجارت بین الملل سازمان همکاری های اسلامی در غرب آسیا

امروزه ارایه خدمات فنی و مهندسی، یکی از ارکان و عوامل تاثیرگذار و قدرتمند در توسعه اقتصادی کشورها بوده و پا را فراتر از مرزهای جغرافیایی هرکشور گذاشته است؛ حیطه ای که با سرعت در حال توسعه و گسترش در سطح بین المللی می باشد بر اساس ماده یک آیین‌نامه اجرایی حمایت دولت از صادر کنندگان خدمات فنی و مهندسی، صادرات خدمات فنی و مهندسی عبارتست از صادرات فعالیت های هدفدار مهندسی، تدارکات، طراحی، اجرا، ساخت، تعمیر کالا و تجهیزات و ماشین‌آلات صنعتی، نصب، راه‌اندازی، نظارت و آموزش های مرتبط، انتقال دانش فنی، فعالیت های نرم‌افزاری (مدیریت، طراحی، مشاوره، خدمات انفورماتیک)، مطالعات‌توسعه و نظایر آنها به نحوی که صدور کالای صرف محسوب نشود.

در کشورهای صنعتی، بیش از ۶۰ درصد فعالیت شرکت های فنی و مهندسی در خارج از کشور انجام می گیرد ولازمه این مهم داشتن شرکت های پرتوان، بروز و قدرتمندی در این عرصه می باشد و البته پیش نیاز آن نیز داشتن یک برنامه دقیق در سطح ملی، ایجاد و توسعه روابط دیپلماسی، تقویت و حمایت از شرکت های فنی و مهندسی، داشتن مشوق های صادراتی اثربخش و مهم تر از همه ی موارد شناخت و حضور قدرتمند در بازارهای هدف صادراتی با ارزش افزوده بالاست.

بدون تردید ضعف در صادرات خدمات فنی و مهندسی در حوزه نفت، گاز و پتروشیمی نه تنها فرصت توسعه اقتصادی را از ایران می رباید، بلکه این ضعف در دراز مدت به عنوان تهدید قلمداد می گردد؛ چرا که اگر همچون امروز تنها تکیه بر صادرات انرژی باشد و از دانش آن به منظور توسعه خدمات فنی و مهندسی در خارج از مرزها استفاده نگردد، طبق برآوردها در آینده ای نه چندان دور، ایران از صادر کننده خالص انرژی به وارد کننده آن تبدیل می گردد. توسعه صادرات خدمات فنی و مهندسی نفت و گاز و درآمدزایی از طریق آن نه تنها امکان حفظ این انرژی با رویکردی بلند مدت را فراهم می کند، بلکه توان کشور را در زمینه های ارز آوری، ایجاد اشتغال، ارتقاء فناوری و دانش فنی، بهبود روابط سیاسی و صدور فرهنگ و تمدن ارتقاخواهد داد.

بررسی دلایل عدم هم افزایی بخش خصوصی در ایران و آسیب شناسی و عارضه یابی حرفه ای و منصفانه حوزه انرژی و جمع بندی نظرات کارشناسی و پیشنهادهای خبرگان این بخش، اولین گام برای اصلاح روند صادرات خدمات فنی و مهندسی است. امید است در بخش دولتی و خصوصی، این موضوع در اولویت قرارگرفته و از این استعداد ملی و قابلیت فنی موجود در کشور در راستای توسعه پایدار اقتصادی، اشتغال‌زایی، ارزآوری و رشد کسب و کارهای داخلی و بین المللی بهره بیشتری برده شود.

قاعده بازی را بپذیریم

سیروس تالاری
رییس انجمن سازندگان تجهیزات صنعت نفت ایران

بدون شک جغرافیای طبیعی، سیاسی و اقتصادی ایران به‌گونه‌ای است که می‌تواند جزو ۵ کشور ثروتمند جهان باشد. زیرا در این کشور ظرفیت برای دستیابی به ثروت فراوان است. مشکلات معیشتی و اقتصادی هم که امروز با آن روبه‌رو هستیم را باید به پای کم کاری های خودمان و نه عدم وجود ظرفیت‌ها و عامل دیگری بگذاریم. شاید بد نباشد مثال ساده‌ای از برگزاری همین نمایشگاه در سال ۷۰ بزنم. در آن زمان ظرفیت تولید ما نصف ساختمان خلیج فارس هم نبود؛ اما از حدود ۳۰ سال گذشته تا به امروز این ظرفیت نزدیک ۵۰ درصد افزایش پیدا کرده است. شما چه امتیازی به این میزان پیشرفت می‌دهید؟ بنده اعتقاد دارم که باید خدا را شکر کرد که در تمام عرصه‌های تولید ملی این اتفاق رخ داده است.

اما متاسفانه مشکل ما اینجاست که دولتمردان ما به این واقعیت عریان اعتراف نمی کنند. چرا اعتراف نمی کنند؟ چون اگر اعتراف کنند باید بپذیرند امام‌زاده‌ای ابهت دار در کشور وجود دارد که درحال معجزه است. بنابراین باید به صحن و سرای آن بروند که کاری هزینه بردار است. از این رو دولت ما نمی‌خواهد آن را بپذیرد.

بنظر شما در حال حاضر با وجود این همه تحریم کمر شکن، آیا دلارهای ناشی از فروش نفت موجب شده تا کشور از گزند مشکلات دور بماند؟ اصلا چنین چیزی نیست. آن چه دولت را از گزند این همه آسیب دور کرده است توان خلق شده تولید ملی در داخل کشور ما است. خاطرم هست در سال ۶۳ بازدیدی از پتروشیمی ایران و ژاپن داشتیم. در آنجا هیچ مورد فیزیکی تولید ایران وجود نداشت! همه چیز را از خارج وارد کرده بودند. اما امروز چندین برابر ۳۰ سال گذشته در حوزه‌های گوناگون صنعت نفت ظرفیت تولید را داریم. اگر امروز دچار مشکل شده ایم، به علت بی‌برنامگی و عدم اتخاذ و اجرای سیاست‌های درست روی داده است. به شدت معتقدم ریشه تمام چالش‌هایی که در حوزه اقتصاد داریم ناشی از همین بی‌برنامگی‌ها و بی‌سیاستی‌ها است و ربطی به تحریم هم ندارد.

اگر ده سال گذشته که زمزمه تحریم‌ها به گوش می‌رسید، دولت تنها ۲۰ درصد از ریخت و پاش های خود را صرف توانمندسازی ظرفیت‌های صادراتی ما می‌کرد، آیا امروز نگران عدم خرید و فروش نفت خود بودیم؟

من اعتقاد دارم، ظرفیت و توانمندی در کشور ما زیاد است؛ به عنوان نمونه درحال حاضر ارزش کالاهای تولید و عرضه شده که در صنعت نفت و گاز و پتروشیمی ما قرار دارد، بالغ بر ده میلیارد دلار است. این تازه بخشی از ظرفیت ما است. اما متاسفانه به دلایل اقتصادی و مشکلات زیرساخت‌های دولتی گرفتار این همه چالش شده ایم. درسال ۹۷ با وجود همه چالش‌ها و مشکلات، اعضای ما با سختی فراوان ۵۰۰ میلیون دلار کالا را به کشورهای همسایه صادر کردند. به اعتقاد من در حوزه اقتصاد به واسطه سوءمدیریت ما چالش نداریم. اگر چالش داریم، اما ظرفیت‌های ملی ما آنچنان توانمند و قویست که می‌توانیم از آنها عبور کنیم. به شرط آنکه قاعده بازی را بپذیریم.

خدمات فنی و مهندسی جایگزین نفت

مهندس اکبر افشار
دبیرکل انجمن صنفی شرکت‌های مهندسی و ساخت (صنایع نفت و انرژی)

باوجود اینکه تاکنون در مورد نقاط ضعف و تهدیدهای موجود صحبت‌های زیادی شده است و به مصادیق آن نیز اشاره کرده‌ایم، اما در مورد نقاط قوت و فرصت‌های پیش روی برای بهبود اوضاع اقتصادی کمتر سخن رفته است. یکی از این نقاط قوت که کمتر مورد بحث و بررسی قرار گرفته است قوانینی است که بخش خصوصی با تعامل با دولت و مجلس توانسته آن را وضع کند تا راهگشای امور باشد و فضای کسب‌وکار به خصوص صادرات را بهبود و توسعه بخشد. بنابراین شاید بد نباشد نگاهی به این موضوع داشته باشیم تا متوجه شویم گره کار کجاست؟

یکی از مهم‌ترین مسائلی که امروزه درگیر آن هستیم مسئله صدور خدمات فنی و مهندسی است که می‌تواند ارزآوری خوبی برای کشور به همراه داشته باشد. این مسئله بخصوص در آینده نزدیک، با توجه به اعمال تحریم‌های بیشتر و عدم امکان صادرات نفت، ملموس‌تر نیز خواهد شد؛ زیرا می‌تواند جایگزین خوبی برای صادرات نفت ما شود؛ باید تاکید کنم، درحال حاضر در کشور شرکت‌های توانمند منلسبی در این زمینه وجود دارد. فقط انجمن ما که ۱۳ شرکت عضو آن هستند، توانمندی اجرای پروژه‌هایی بالغ بر ۳۲ میلیارد دلار را دارند. البته طبیعی است مشتری این شرکت‌ها برای این میزان پول در داخل وجود ندارد بنابراین باید در خارج از کشور و در بازارهای بین المللی دنبال مشتری بود. همچنین علاوه بر انجمن ما، فدراسیون صادرات انرژی را نیز داریم که مجموعه‌ای از انجمن‌های صادرکننده فن‌آوری، خدمات پتروشیمی، تجهیزات و ماشین‌آلات هستند.

در این زمینه ما خودمان را با ترکیه مقایسه می‌کنیم. بنظر شما این کشور تا چه‌میزان توان صادرات خدمات فنی و مهندسی را دارد؟ در پاسخ باید بگویم با توجه به این همه مهندسان تحصیل‌کرده و شرکت‌های توانمند، ما جلوتر از ترکیه می‌توانیم باشیم. اما گره کار ما کجاست؟ بدون تردید یکی از چالش‌های ما عدم اجرای قوانین موجود است.

در مورد قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار کشور، در ابتدا باید اشاره کنم این تنها قانونی است که با پیگیری بخش خصوصی و توسط اتاق بازرگانی ایران مصوب شده و برای آن زحمات بسیار کشیده است. تمام مادده‌ها و بند بند این قانون نیز به نفع بخش خصوصی است. برای نمونه در ماده ۹ این قانون اشاره شده، وزارت امورخارجه موظف است ظرفیت‌های قواعد خارجی و نمایندگان سیاسی در خارج از کشور را در اختیار تولیدکنندگان داخلی و سرمایه‌گذاران در ایران به ویژه صادرکنندگان کالا و خدمات قرار دهد. بنابراین نتیجه‌ای که می‌توان از این بحث گرفت این است که ما تشکل‌های بخش

خصوصی به همراه اتاق بازرگانی باید پیگیر اجرای قوانین مذکور باشیم. کافی است بخش خصوصی ۳ الی ۶ ماه اول سال جاری را روی اجرای ماده نه قانون بهبود مستمر فضای کسب و کار وقت بگذارد.

می‌توانیم ارزآور باشیم

مهندس عبدالعزیز هدایت
رییس انجمن سازندگان تجهیزات صنعتی ایران

رییس انجمن سازندگان تجهیزات صنعتی ایران اعتقاد دارد، که توان علمی و عملی که در حوزه صنعت نفت و گاز و پتروشیمی در داخل به‌وجود آمده است بسیار فراتر از نیاز ما در داخل است و ازاین‌رو با صادرات مازاد این ظرفیت‌ها به خارج از کشور می‌توان ارزآوری خوبی برای اقتصاد کشور فراهم ساخت.

مهندس عبدالعزیز هدایت، در پنجمین همایش راهکارهای افزایش سهم بخش خصوصی در بازارهای بین‌المللی انرژی در عین حال تاکید دارد: حال و روز سازندگان تجهیزات صنعتی ایران که مجموعه‌ای مشترک با سازندگان تجهیزات نفت ایران است چندان خوش نیست.

در شرایط تحریم و بحران مجلس ما قوانینی را وضع کرد که هیچ‌کدام اجرا نشد.

هدایت، اضافه کرد: به‌نظر می‌رسد در کشور ما رسم نیست قوانین وضع شده اجرا شود.

روی سخن من با افراد قانون‌گذاری است که قوانین موجود را وضع کرده‌اند؛ عزیزانی که زحمت وضع این قوانین را کشیده‌اید؛ چرا قدمی برای اجرای آن بر نمی‌دارید و نظارتی بر اجرای آن ندارید؟

رییس انجمن سازندگان تجهیزات صنعتی ایران تصریح کرد: خوشبختانه قوانین برای حمایت از تولید داخلی به اندازه کافی وجود دارد. تنها یک بهانه می‌ماند آن هم نخواستن است.

خاطرم است چند سال پیش که به عزیزان فعال در بخش‌های گوناگون صنعت نفت می‌گفتیم، « ما توان ساخت بسیاری از تجهیزات مورد نیاز این صنعت را در داخل داریم» تصور می‌کردند شوخی می‌کنیم. اما بعد که به دعوت ما از نزدیک مشاهده می‌کردند تازه متوجه می‌شدند شوخی در کار نیست و همه چیز جدی است.

وی اضافه کرد: ازسوی دیگر خوشبختانه با وجود عدم حمایت دولت از صنعت ساخت تجهیزات نفت، این صنعت در داخل به‌شکلی رشد کرده است که توان پوشش بسیاری از کشورهای خاورمیانه را دارد.

شما نگاه کنید پارس‌جنوبی را همین عزیزان متخصص داخلی ساختند و قرارگاه خاتم در آن پروژه تنها یک هماهنگ کننده بود.

نیروگاه شهیدرجایی را هم نگاه کنید که با تجهیزات داخلی ساخته شده است و سال‌هاست به خوبی کار می‌کند.

وی تاکید کرد: از تمام عزیزان، دولتمردان، قانون‌گذاران تقاضا داریم قوانین وضع شده را اجرایی کنند.

ما ادعا داریم که توان تولیدمان به‌گونه‌ای است که حتی اگر پارس جنوبی نیز باز شود بازهم کفاف ظرفیت‌های ایجاد شده در داخل را نمی‌دهد.

ظرفیت‌های ما بسیار بسیار بیشتر از نیاز داخل است به شکلی که باید به کشورهای خلیج فارس و دریای خزر ورود کنیم و آنجا بازاری برای خود ایجاد کنیم.

هدایت ادامه داد: در داخل کشور دو کارخانه که لوله‌های انتقال نفت از زیر زمین و دریا را تولید می‌کردند اکنون بیکارند.

وی تاکید کرد: اکنون زمان آن فرا رسیده وزارت امورخارجه و شورای امنیت ملی که می‌فرمایند کمک می‌کند، به کمک ما بیایند.

کشورهای حاشیه دریای خزر و خلیج فارس و همچنین سوریه برای ما بازارهای خوبی هستند که ما می‌توانیم برای آنها کار کنیم و شکی نداشته باشید که می‌توانیم ارزآوری خوبی هم برای کشور داشته باشیم.

فرصت برق آسای ارزآوری

مهندس سپهر برزی‌مهر
رئیس کمیته توسعه صادرات سندیکای صنعت برق ایران

صنایع برق یکی از صنایع پرسود در میان صنایع انرژی ایران است که صادرات آن می‌تواند در هر شرایطی برای کشور ارزآوری خوبی داشته باشد. با این وجود به گفته مهندس سپهر برزی‌مهر، رئیس کمیته توسعه صادرات سندیکای صنعت برق ایران در چند سال گذشته به دلیل برخی از موارد و موانع، صادرات این صنعت چه در زمینه انرژی و چه در زمینه صدور خدمات فنی و مهندسی و تجهیزات کاهش یافته است و اگر دولت به کمک بخش خصوصی بیاید، بدون شک اتفاق‌های خوبی در این حوزه رخ خواهد داد.

درحال حاضر صنعت برق ۱۱ درصد ارزش افزوده بخش صنعت کشور را شامل می‌شود و اگر بخواهیم وضعیت صادراتی آن را توضیح دهیم، باید بگویم هرکیلووات صادرات این کالا حدود ۸ دلار است. درحالی که متوسط هر کیلو کالای صادراتی ایران یک دلار است که همین موضوع اهمیت صادرات صنعت برق را توجیح می‌دهد.

نکته‌ای که باید به آن اشاره کنم، بحث صادرات خدمات فنی و مهندسی است که در آن مزیت‌های زیادی است دیده می‌شود. در سال ۹۵ حدود ۹۸ درصد صادرات خدمات فنی و مهندسی ما مربوط به صنعت نفت بوده است. این مورد مساله مهمی است که به عنوان یک فرصت می‌توان به آن نگاه کرد.

با این وجود، متاسفانه طبق آمارهای موجود در سال‌های گذشته، روند صادرات ما چه در بخش برق و چه در زمینه خدمات فنی و مهندسی و تجهیزات کاهش پیدا کرده است.

شاید بد نباشد بدانیم از سال ۹۲ که ۱۲ هزار ساعت برق صادر می‌کردیم، در سال گذشته این عدد تقریبا به نصف رسیده است.

در حوزه تجهیزات نیز همین گونه است. همچنین در حوزه صدور خدمات فنی و مهندسی، از حدود دو و چهاردهم میلیارد دلار صادرات در سال ۹۵ در سال ۹۶ به حدود ۵۰۰ میلیون دلار کاهش یافته است.

با توجه به مطالعات پژوهشی، علت اصلی این موضوع کاهش سرمایه‌گذاری در صنعت برق به علت مکانیز ناکارآمد قیمت‌گذاری در این حوزه بوده است.

درحال حاضر خلایی که در مورد آن صحبت می شود همین جلسه که اگر یک نهاد تنظیم کننده قیمت در بخش برق وجود داشت می‌توانستیم به رشد اقتصاد صنعت برق و افزایش سرمایه‌گذاری در این حوزه امیدوار باشیم.

برای اینکه بتوانیم در چشم‌انداز افق ۲۰ ساله، به صادرات ۲۰ میلیاردی دست یابیم، نیازمند سالیانه ۱۶ میلیارد دلار سرمایه گذاری در صنعت برق کشور هستیم که متاسفانه محقق نشده است.

مهم‌ترین چالشی که صادرکنندگان صنعت برق چه در حوزه خدمات فنی و مهندسی و چه در حوزه صادرات تجهیزات و انرژی با آن روبرو هستند، موضوع نظام حکمرانی صادرات است که متاسفانه نظام حکمرانی خوبی برای صادرات وجود ندارد. همچنین ضعف های بزرگی در خدمات بالکی داریم.

هیچ حمایتی از هیچ یک از صادر کنندگان در بخش انرژی و خدمات فنی و مهندسی و تجهیزات نمی‌شود و البته دیپلماسی اقتصادی مناسبی نداریم.

ازسوی دیگر بحث تحریم‌ها نیز موجب خطرپذیری برای شرکت‌های دیگر در خارج شده است.

پیشنهاد ما به‌عنوان نماینده بخش خصوصی ایجاد نهاد تنظیم‌گر در بخش برق است. اصلاح قیمت های برق و درنهایت اصلاح نرخ و فاز مصرفی برای بخش خصوصی می تواند عاملی باشد تا سهم بیشتری را در بازارهای بین المللی در این بخش داشته باشیم.

دغدغه رگولاتوری

سعید رفیعی فر
دبیر کل اتحادیه صادرکنندگان فرآورده های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

عدم وجود رگولاتوری یا همان نظام تنظیم کننده، در اقتصاد کشور و یا دست‌کم در بخش نفت، گاز و انرژی موجب بروز برخی بی‌نظمی‌ها و هرج‌ومرج‌ها شده است. ازاین‌رو ابتدا باید نظام تنظیم‌کننده در کشور شکل گیرد تا از نوعی روزمرگی رها شویم تصورکنید در یک شهری چراغ‌های راهنمایی و رانندگی خیابان‌های آن خاموش شود.

شکی نیست بی‌نظمی و حجم بالای ترافیک نه تنها تمام خیابان‌ها و چهارراه‌های آن شهر را که حتی کوچه‌های آن را هم فرا می‌گیرد و شهر دچار نوعی بی‌قانونی می‌شود. در چنین شرایطی حتی اگر تمام قسرن و ملوورین راهنمایی و رانندگی آن شهر بسیج شوند بازهم گره این ترافیک باز نخواهد شد. تنها افرادی که اهل تخلف و نور زدن قانون هستند می‌توانند از آن سود ببرند، در غیر این صورت افرادی که به قانون احترام می‌گذارند ساعت‌های زیادی را در ترافیک خواهند ماند. ازسوی دیگر شاهد بروز رفتارهای سلیقه ای برای رهایی از این ترافیک بدون در نظر گرفتن قواعد درست خواهیم بود. درحالی که اگر چراغ‌های راهنمایی و رانندگی شهر درست کار می‌کرد نیازی به این همه اتلاف انرژی و زمان و رفتارهای سلیقه ای وجود نداشت.

در اقتصاد نیز همین‌گونه است. تمامی کشورهایی که در چندسال اخیر رشد اقتصادی داشتند و امروز به یک قطب اقتصادی در جهان تبدیل شدند و یا مانند چین و ترکیه درحال تبدیل شدن هستند، همگی ابتدا نهادهای تنظیم کننده را در کشورشان مستقر کردند و اختیارات لازم را برای پیش برد کارها به آنها دادند تا آن نهادها بتوانند تمام سیاست‌های خود را اعمال کنند.

از این رو در کشوری مانند چین با آن حجم انبوده جمعیت، شاهد برگزاری جلسات پی‌درپی که موجب اتلاف وقت مدیران، وزیران و وکلا می‌شود نیستیم. آنها زمانی که نفت را در خلیج فارس می‌خرند؛ تا آخرین حلقه تولید این محصول را می‌دانند. چون نهاد تنظیم کننده از پیش هم مراحل را در نظر گرفته و تنها مسئله‌ای که در آنجا مجهول است قیمت روز نفت خام است. بدون تردید نهاد تنظیم‌کننده، تنها محدود به یک نهاد دولتی نمی شود؛ بلکه نهادی متشکل از متخصصین دانشگاهیان، وکلا و حقوقدانان، نماینده تولیدکنندگان، نماینده مصرف‌کنندگان، نماینده مجلس، نماینده قوقضاییه خواهد بود که اعضای آن از هریک از نهادها به صورت مساوی در آن حضور دارند. ازاین‌رو این نهاد می‌تواند مسائل و مقررات را مانند پازل در کنار یکدیگر قرارداده و تاثیر هر مورد را بر عناصر دیگر در نظر خواهد گرفت بنابراین باید تاکید کنم نظام تنظیم کننده و رگولاتوری باید در کشور شکل بگیرد تا از ظرفیت های بخش خصوصی استفاده شود.

دیدگاه

مجتبی متقی / کارشناس ارشد بازار سرمایه

تامین مالی در پروژه های نفت، گاز و پتروشیمی

یکی از مهم‌ترین، و جالش برانگیزترین بخش‌های انجام هر پروژه تامین مالی آن است. تا آنجایی که اگر این انفاق به درستی مدیریت نشود، آن پروژه به سرانجامی نخواهد رسید خوشبختانه در سال‌های گذشته با روش‌های گوناگون از جمله بازار بورس و سرمایه، تامین مالی بسیاری از پروژه‌ها انجام شده است. همچنین ورود استارت‌آپ‌ها به ایران و تاسیس صندوق‌های جسورانه قدم مهمی برای پیش‌برد کارها به حساب می‌آید.

تامین مالی صندوق‌های حجیم در تمام دنیا از طریق بازار سرمایه و بورس انجام می‌شود. در کشور ما در حال حاضر روش‌های نوینی برای تامین مالی از طریق بازار سرمایه وجود دارد یکی از روش‌های بسیارمناسب، که بیشترین رویکردش تامین مالی پروژه‌ها در بخش صنعت نفت و گاز، پتروشیمی و کلا انرژیست، «صندوق سرمایه‌گذاری پروژه» می باشد که مختص پروژه‌هایی است که می‌خواهیم استمرار داشته باشند. اگر پروژه‌ای را با هر میزان سرمایه‌گذاری و تامین مالی داشته باشیم می‌توانیم با اخذ مجوز از سازمان بورس کشور و تاسیس صندوق سرمایه‌گذاری از طریق بازار سرمایه تامین مالی آن را انجام دهیم.

برای انجام این امر، ابتدا باید یک طرح توجیهی تهیه کنیم و برای اخذ مجوز به سازمان بورس کشور ارائه دهیم. سپس برای این منظور یک شرکت سهامی خاص تاسیس نماییم، که عملیات انجام پروژه را تا مرحله بهره‌برداری به انجام می رساند. مردم و تمام صندوق‌های سرمایه‌گذاری کشور می‌توانند اوراق سرمایه‌گذاری صندوق پروژه را بخرند و به‌عنوان مالک و سرمایه‌گذار پروژه باشند. زمانی که پروژه انجام شد شرکت سرمایه‌گذاری از حالت خاص به عام تبدیل می‌شود و سهام آن از طریق بازارهای بورس و فرابورس عرضه می‌شود. در این زمان صندوق مالی پروژه منحل می‌شود؛ اما آن شرکت سهامی عام به مسیر خود ادامه می‌دهد و مردمی که سرمایه‌گذار آن بودند، سهام‌دار شرکت جدید می‌شوند.

این روش یکی از مترقی‌ترین روش‌ها برای تامین مالی پروژه‌هایی است که بالغ بر ۱۰ میلیارد تومان تامین سرمایه نیاز دارند. همچنین برخلاف بیشتر روش‌های تامین مالی که سود قطعی را با فروش اوراق مشارکت با درصد مشخص اعلام می‌کنند در این روش نیاز به این کار نیست،که این موضوع یکی از نکات ویژه این صندوق است.

همچنین نیاز به حضور و افزایش تعداد استارت‌آپ‌های فعال در حوزه نفت، گاز و انرژی نیز دیده می‌شود که پیش نیاز این امر تاسیس تعداد زیادی صندوق جسورانه است. صندوق هایی که تعدادی از آنها طی ۳ سال گذشته در کشور ایجاد شده؛ اما همچنان به تعداد دیگری نیز نیاز داریم.

یک روش دیگر نیز استفاده از اوراق قرضه اسلامی موسوم به صکوک است؛ با این شرط که به قرار تاکید می‌کنیم که سود قطعی نخواهید گرفت؛ اما از سود قطعی آتی آن شریک خواهید بود. البته شاید این روش برای مردم چندان جذاب نباشد اما از آنجایی که بحث پتروشیمی و صنعت نفت و گاز، برای مردم بسیار جذاب است قابل طرح و بهره برداری خواهد بود.

به بخش خصوصی فرصت بدهیم

دستگاه دیپلماسی بخش های اقتصادی خود را فعال تر کند

اسداله قره خانی / سخنگوی کمیسیون انرژی مجلس

تجربه نشان داده، کشورهایی که پایه خود را بر اقتصاد دولتی بنیان نهاده اند، پس از مدتی با چالش‌های جدی روبرو شده و به ناچار به‌سوی خصوصی‌سازی گام برداشته اند. به‌عنوان نمونه می‌توان اقتصاد دو کشور آلمان شرقی و غربی را در زمان حکومت کمونیستی با یکدیگر مقایسه و تحلیل کرد. یا میزان و سرعت پیشرفت اقتصاد چین در زمان مائو و پس از آن را مورد بررسی قرار داد. همچنین با نگاه به مسیری که کشورهایی مانند کوبا، ونزوئلا، کره شمالی و بسیاری دیگر از کشورهایی که اقتصاد دولتی داشتند، متوجه می شویم که همگی پس از چندین دهه، به ناچار، واگذاری بنگاه‌های دولتی خود به بخش خصوصی را در اولویت قرار داده اند.

متاسفانه در ایران از ورود جدی بخش‌خصوصی به عرصه اقتصاد کشور چه پیش و چه پس از انقلاب ممانعت به عمل آمده و اداره بنگاه‌های بزرگ اقتصادی همواره در اختیار دولت قرار داشته است. این درحالیست که هم ظرفیت خوبی برای ورود جدی بخش‌خصوصی به عرصه اقتصاد کشور وجود دارد و هم قوانین خوبی برای حمایت از این ورود تدوین شده است.

بنا بر فرمایش‌ها و تاکیدات مکرر مقام معظم رهبری، چاره درمان چالش‌های اقتصادی ما به‌کارگیری بخش خصوصی و اجرای اصل ۴۴ است.

اما متاسفانه دولت‌ها در اجرای این مسئله کوتاهی کرده و راه را به‌درستی طی نکرده‌اند. آن ها اجازه نداده‌اند بخش خصوصی توانمند به‌درستی شکل بگیرد. در پاره‌ای از موارد، اگر بخش خصوصی به شکل جدی وارد عرصه اقتصاد کشور نیز شده است با رانت و با هدف منفعت‌طلبی بیشتر بوده است و نیت تولید ملی و پیشرفت اقتصاد عمومی در دستور کار قرار نداشته است.

با این اوصاف، بسیاری از بنگاه‌های خصوصی تعطیل شده و یا پس از واگذاری به بخش‌خصوصی نتوانستند جلوه درخشانی داشته باشند.

اما نکته مهم و قابل توجه اینجاست، از آنجایی که سود و زیان بخش خصوصی متعلق به‌خود اوست، دلسوزی بیشتری نسبت به بخش دولتی درکارها وجود دارد.

بخش خصوصی سعی می‌کند با دقت و هوشمندی بیشتری گام بردارد و برای ارتقاء کیفیت محصولات و رضایت مشتریان چه در داخل و چه در خارج از کشور، از دانش به‌روز و مواد اولیه مرغوب استفاده کند.

گاهی نیاز است برای دستیابی به سود معین، اندکی زیان کرد و هزینه داد.

اتفاقی که بی تردید در بخش‌خصوصی نسبت به بخش دولتی به شکل مناسب تری رخ می دهد. همچنین اگر لازم باشد برای چابک‌سازی مجموعه، پاداشی به منظور تشویق به کارکنان اعطا شود، در بخش خصوصی سهل و آسان انجام می شود؛ موردی که در بخش دولتی به علت نظارت‌های مستقیم و غیرمستقیم به سختی امکان‌پذیر است.

این مسئله حتی در شرکت‌های شبه دولتی یا شبه‌خصوصی که به تازگی باب شده است نیز وجود ندارد و حتی عملکرد این نوع شرکت‌ها نسبت به بخش دولتی پیش از خود نیز رضایت بخش نیست.

از دیگر سو، از آنجا که متاسفانه هیچ یک از دولت‌هایی که تاکنون اداره کشور را برعهده داشتند، میدان لازم را به بخش خصوصی نداده اند؛ بدنه این بخش ضعیف و نحیف مانده است. گاهی هم که می‌خواهند فعالیت خوبی انجام دهند، در پیچ‌وخم بوروکراسی اداری دولت محور، گرفتار می‌شوند که باعث افت سودهی و اتلاف زمان آنها می شود.

اشاره شد که ما هم قوانین خوبی برای درخشش بخش خصوصی داریم و هم ظرفیت و توان بالای علمی و عملی وجود دارد. به‌عنوان نمونه می‌توان به پلایشگاه ستاره خلیج فارس اشاره کرد. ساخت این پلایشگاه ابتدا قرار بود با سرمایه‌گذاری و توان علمی و عملی متخصصین خارجی انجام شود. اما در سال‌های ۹۰ تا ۹۳ که تحریم‌های شورای امنیت علیه ایران اعمال شد، آن شرکت‌ها با وزارت نفت قطع همکاری کردند. ازاین‌رو درجایی که کمبود بنزین داشتیم و این مسئله می‌توانست امنیت اجتماعی ما را به‌خطر بیاندازد، تصمیم براین شد که بخش خصوصی با مدیریت بخش دولتی مسئولیت اجرای این پالایشگاه برعهده گیرد تاجایی که در سال گذشته فازهای این پالایشگاه مورد بهره‌برداری قرار گرفت.

از دیگر مواردی که می‌تولد به توانمندی بخش خصوصی ما در عرصه بین‌الملل کمک کند و در اعتلای این بخش بسیار موثر باشد، دستگاه دیپلماسی و همان وزارت‌امورخارجه است.

با این وجود در ایران این دستگاه تنها ماموریت سیاسی و امنیتی دارد و ماموریت اقتصادی چندان در اولویت آن قرار ندارد.

این درحالی است که سفارتخانه‌ها و کنسولگری‌های ایران در سایر کشورها می‌توانند محل خوبی برای مشاوره دادن به تجار و سرمایه‌گذاران ایرانی برای سرمایه‌گذاری در آن کشورها باشند و راهنمایی‌ها لازم را به بازرگانان ارائه دهند و در بسیاری از موارد موقعیت‌های اقتصادی که در آن کشورها به نفع سرمایه‌گذارها و تجار ما می‌تواند وجود داشته باشند را شناسایی و دریابند.

همچنین اگر نیاز بود تجار ایرانی برای انجام پروژه‌ها در هریک از این کشورها ضمانتی بدهد، نمایندگان اقتصادی وزارت امورخارجه، بستر این ضمانت‌ها را فراهم سازند. اتفاقی که در تمام کشورهای پیشرفته دنیا مانند امریکا، کشورهای اروپایی، چین و بسیاری از کشورها رخ می‌دهد.

موضوعی که با نگاه ساده به اخبار سفر هیاتهای سیاسی این کشورها به سایر کشورها می توان به عینه مشاهده کرد. هر زمان هیات سیاسی هریک از این کشورها به کشور دیگری سفر می‌کنند، یک هیات تجاری معتبر در این سفر آنها را همراهی می‌کنند و چندین قرارداد تجاری نیز در این سفرها منعقد می‌شود. اما متاسفانه دستگاه دیپلماسی ما در این حوزه ضعف دارد.

در پایان بازهم تاکید می‌کنم، در داخل کشور، هم قوانین و هم ظرفیت‌های خوبی برای تولمندسازی بخش خصوصی وجود دارد که می‌تواند بیماری اقتصاد ما را درمان کند؛ اما متاسفانه این موارد هیچگاه جدی گرفته نشده است.

اگر از سال ها پیش، سعی می‌کردیم بخش‌خصوصی را در حوزه نفت، گاز و انرژی فعال کنیم و این بخش را توانمندسازیم، در تحریم‌های کنونی بسیار پیش بودیم.

بهتریم که برای درخشش بخش خصوصی باید به این بخش فرصت داد.

اگر از سال ها پیش، سعی می‌کردیم بخش‌خصوصی را در حوزه نفت، گاز و انرژی فعال کنیم و این بخش را توانمندسازیم، در تحریم‌های کنونی بسیار پیش بودیم.

همایش راه‌کارهای افزایش سهم بخش خصوصی در بازارهای بین‌المللی انرژی در ایستگاه پنجم؛

نقش بی بدیل بخش خصوصی در حمایت از اقتصاد کشور

محمدعلی ملایی؛ دبیر همایش

از جمله موارد مرسوم در صنعت نمایشگاه های جهان برپایی همایش‌های تخصصی در کنار نمایشگاه های مهم مربوط به یک صنعت خاص است تا فرصتی باشد برای اینکه مدیران و فعالین آن صنعت روندها، فرصت‌ها و چالش‌های حوزه فعالیت خود را بهتر بشناسند و بتوانند سیاستگذاری بهتری در حوزه فعالیت خود انجام دهند. با این وجود، چنین مسئله‌ای در ایران، هنوز مرسوم نشده است؛ اما از آنجایی که نمایشگاه صنعت نفت، گاز و پتروشیمی، بزرگترین نمایشگاه صنعتی کشور است؛ تیم ما از حدود پنج سال پیش تصمیم گرفت با هدف افزایش غنای محتوایی و بررسی چالش‌ها و فرصت‌ها در این حوزه، با همکاری شرکت ملی نفت و تشکل‌های بزرگ اقتصادی کشور و با تمرکز بر بخش خصوصی و بازارهای بین‌المللی چنین حرکتی را آغاز کند.

هرچند ادوار اول و دوم این همایش تنها با حضور و همکاری یک تشکل فعال در این حوزه برگزار شد؛ اما خوشبختانه در ادوار دیگر به میزان همکاری‌ها افزوده شد؛ تا جایی که در پنجمین دور این همایش، وزارت نفت، شرکت ملی نفت ایران، سازمان توسعه تجارت ایران، خانه صنعت، معدن و تجارت ایران، اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران، شرکت ملی گاز ایران، شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران، دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی، شرکت ملی پخش فرآورده های نفتی ایران، شرکت خطوط لوله و مخابرات نفت ایران، شرکت ملی حفاری ایران، فدراسیون صنعت نفت ایران، فدراسیون صادرات انرژی و صنایع وابسته ایران، شرکت بازرگانی پتروشیمی و ۱۲ تشکل بخش خصوصی که عبارت‌اند از انجمن سازندگان تجهیزات صنعت نفت ایران(استصنا)، اتحادیه صادرکنندگان فرآورده های نفت، گاز و پتروشیمی ایران(اپکس)، انجمن شرکت های مهندسی و پیمانکاری نفت ، گاز و پتروشیمی(اپک)، پژوهشگاه صنعت نفت، انجمن سازندگان تجهیزات صنعتی ایران(ستصا)، انجمن صنفی کارفرمایی صنعت پتروشیمی، انجمن شرکت‌های مشاور سرمایه‌گذاری و نظارت طرح ها، انجمن شرکت‌های مهندسی و ساخت(صنایع نفت و نیرو)، انجمن صنعت بانکرینگ ایران، انجمن صنفی تولیدکنندگان اتانول، سندیکای صنعت برق ایران، سندیکای شرکت‌های تاسیساتی و صنعتی ایران و دانشگاه خوارزمی در برپایی این برنامه ما را یاری کردند.

لازم به ذکر است پنجمین همایش راه‌کارهای افزایش سهم بخش خصوصی در بازارهای بین‌المللی انرژی با حضور و سخنرانی مدیران ارشد دولت، مجلس و بخش خصوصی و همچنین تشریف فرمایی ۳۰۰ تن از مدیران ارشد سه بخش مذکور در سالن همایش شماره یک نمایشگاه بین‌المللی تهران برگزار شد و از ۲۱ شرکت برتر در حوزه نفت و انرژی که از سوی تشکل‌ها مذکور معرفی شده بودند تقدیر به عمل آمد.

همانطور که گفته شد رویکرد اصلی این همایش معرفی ظرفیت‌ها و توان بخش خصوصی کشور در صنعت نفت و آسیب شناسی چالش‌های فعالین این حوزه و چگونگی توسعه و حضور در بازارهای بین‌المللی است.

ازسوی دیگر با توجه به فضای تحریم، لزوم همکاری بخش خصوصی و دولت بیشتر از همیشه احساس می‌شود. بنظر می‌رسد در شرایط حاضر بخش خصوصی نقش مهم، بزرگ و بی بدیلی را می‌تواند در حمایت از دولت و اقتصاد کشور به خصوص در حوزه صادرات، ارزآوری و بهبود شرایط کشور ایفا کند.

بنابراین در این همایش وقتی تمام تشکل‌های بخش خصوصی در کنار مدیران ارشد دولتی گرد هم آمده‌اند و مسائل با محوریت بخش خصوصی بیان می‌شود بنظر می‌رسد راهکارهای بهتری را می‌توان پیدا کرد.

از سوی دیگر برای اینکه جنبه اجرایی این همایش بالا برود بر اساس ابتکار کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی تهران و دبیرخانه همایش قرار بر این شده است تا از سال جاری دبیرخانه دائمی این همایش با حضور روسا و دبیران تشکل‌های بخش خصوصی کشور در اتاق تهران ایجاد شود.

درپایان، امیدواریم این همایش و آثار آن گامی مهم در راستای رونق تولید و توسعه صادرات بوده و با ایجاد هم افزایی در بین فعالان صنعت نفت، نتایج شایان توجهی را در اقتصاد کشور به وجود آورد.

گزارش تصویری

■ دبیرخانه همایش :تهران، میدان فاطمی، ابتدای جویبار، میرهادی شرقی
ساختمان فاطمی، طبقه پنجم، واحد۱۵ ، گروه بین المللی متاکو-دانا ک
تلفن: ۸۸۹۴۸۷۸۴-۰۲۱ تلفکس: ۸۸۹۴۸۷۸۵-۰۲۱
info@danac.ir danac_events_co

بیانیه پنجمین همایش
راه کارهای افزایش سهم بخش خصوصی در بازارهای بین المللی انرژی

پنجمین همایش راه کارهای افزایش سهم بخش خصوصی در بازارهای بین المللی انرژی هم زمان با بیست و چهارمین نمایشگاه نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی ایران با اهتمام تشکل های بزرگ بخش خصوصی کشور در حوزه انرژی، در سالی که مزین به نام «رونق تولید» گردیده است، در راستای تبیین مطالبات، دیدگاه ها و راهکارهای مورد حمایت بخش خصوصی و در جهت توسعه هم کاری های بین المللی و بازار های صادراتی و نیز ارائه چشم انداز کلان صنعت نفت کشور برگزار گردید.

در راستای سیاست های کلان کشور مبنی بر فاصله گرفتن از «اقتصاد دولتی» و «اقتصاد نفتی» و اهداف اصل ۴۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، ضرورت تعاملات دولت و بخش خصوصی در راستای بهبود فضای کسب و کار و تقویت بنیه اقتصاد ملی در مواجه با تحریم های ظالمانه و استعماری، بیش از پیش نمایان است. لذا نقش تشکل های اقتصادی بخش خصوصی در راستای قوام دهی به ارتباطات بخش خصوصی و دولت و نیز حرکت به سمت تعامل مثبت با تمامی کشورهای دنیا به ویژه کشورهای هم جوار در راستای دستیابی به توسعه پایدار، ایجاد ثبات اقتصادی، در اولویت قرار گرفتن مبارزه مستمر و همراه با اراده جمعی با فساد و هماهنگ سازی فعالیت های ارکان اقتصادی در جهت نیل به امنیت و رشد اقتصادی، با توجه به تجربیات سال های گذشته در پذیرفتن مسئولیت های مهم و تاثیرگذار بسیار بی بدیل می نماید.

بنابراین و در راستای اهداف فوق، راه اندازی « نظام رگولاتوری» در راستای ایجاد و حفظ وحدت در رویه های اقتصادی بین دولت و بخش خصوصی و پرهیز از رفتارهای سلیقه ای و دستوری در فضای کسب و کار با بهره گیری از تجربیات کشورهای توسعه یافته و تدوین « نقشه جامع انرژی کشور» با هم کاری دولت، مجلس، مجمع تشخیص مصلحت نظام با هماهنگی و همراهی تشکل های برگزارکننده این همایش به عنوان ارکان و اجزای اصلی صنعت نفت و انرژی کشور پیشنهاد و تاکید می گردد. فعالان بخش خصوصی انرژی کشور در نقش برگزارکنندگان و حامیان اصلی این همایش و به عنوان موتور محرک اصلی اقتصاد کشور، امروز این ظرفیت را در خود ایجاد نموده اند تا ضمن پاسخگویی کامل به نیاز داخلی، سهم قابل توجهی از بازار بین الملل را نیز کسب نمایند؛ اما برای رسیدن به این هدف، پیشنهادات، چالش ها و اقدامات لازم در این بیانیه به شرح ذیل اعلام می گردد:

۱. برنامه ریزی و بسترسازی برای ایجاد شرکت های بین المللی با مشارکت شرکت های غیر دولتی و سازمان توسعه تجارت با رویکرد مدیریت بازار کشورهای هدف صادراتی و جلوگیری از رقابت های غیر حرفه ای و مخرب

۲. مشارکت موثر مادی و معنوی در برگزاری نشست های تجاری و حضور در رویدادهای بین المللی به راهبری اتاق های مشترک با مشارکت طرف های تجاری در بازارهای هدف صادراتی که منجر به پیگیری دقیق توافقات به عمل آمده خواهد شد.

۳. تعریف و شفاف سازی سهم شرکت های ایرانی غیر دولتی حوزه انرژی در دو بخش صادرات و واردات تکنولوژی در تفاهم نامه ها و موافقت های بین المللی دولت با کشورهای هدف صادراتی به ویژه کشورهای همسایه

۴. اختصاص میز انرژی در کشورهای هدف صادراتی برای بررسی بازار، ظرفیت سازی مشترک، توسعه تعاملات تجاری و آگاهی از استانداردها و رویه های روزآمد جهانی

۵. تخصیص خط اعتباری ویژه جهت بازارسازی بین المللی از محل صندوق توسعه ملی

۶. تسریع در وصول مطالبات بخش خصوصی از دولت، فراهم آوردن تسهیلات و سرمایه در گردش مورد نیاز سازندگان و فعالان اقتصادی حوزه انرژی و نیز ارائه ضمانت نامه های دولتی برای استفاده از فاینانس های خارجی و تضامین پروژه ها در بازارهای هدف صادراتی با مشارکت نهادهایی هم چون صندوق ضمانت صادرات ایران و بانک های کشور

۷. تسریع و تسهیل در بسترسازی مناسب ارتباط بین بانکی کشور با بازارهای هدف صادراتی

۸. پذیرش جایگاه دولت به عنوان ناظر، تنظیم کننده روابط، مناسبات و بسترها و واگذاری کلیه مسئولیت های اجرایی در حوزه صادرات به نهادها و فعالان آگاه و متخصص در بخش خصوصی

۹. ایجاد مسیر سبز با رویکرد به دور ماندن شرکت های صادرات محور از نابسامانی مولفه های اقتصادی و بی ثباتی قوانین

حال برگزارکنندگان این رویداد انتظار دارند که دولت دوازدهم نسبت به خواسته های مطرح شده در این بیانیه اهتمام ورزد و از طرف دیگر فعالین حاضر نیز با تمام تلاش و جدیت بتوانند نسبت به تهیه برنامه های عملیاتی هر یک از مفاد مندرج در این بیانیه اقدام، آن را تا حصول نتیجه پیگیری و نتایج آن را در ششمین همایش راه کارهای افزایش سهم بخش خصوصی در بازارهای بین المللی انرژی ارائه نمایند.

هم چنین شورای سیاست گذاری همایش ضمن تشکر از مشارکت همه فعالین به ویژه اتاق بازرگانی تهران، با مشارکت همه تشکل ها و نهادها نسبت به ایجاد دبیرخانه دائمی برای پیگیری امور اقدام و گزارش های آن را منتشر خواهد نمود.

باشد که دولت محترم در شرایط حساس پیش رو با بهره مندی از توان، تجربه، مشارکت و حمایت بخش خصوصی بتواند نسبت به حراست و توسعه بازارهای صادراتی اقدام نماید.